

*(niet uitgegaan)
9/11/30 580/5000
Gedouwe III*

Van: DIE

Datum: 22 juni 1973.

Aan: M en T via DGES en S

Onderwerp: Jaoende III en Suriname en Nederlandse Antillen.

"nabije"

Afgezien van de vraagstukken met betrekking tot de wijze van inschakeling van Suriname en de Nederlandse Antillen in het interdepartementaal vooroverleg te Den Haag over Jaoende III, waarover U een separate notitie ~~toegaat~~, *is toegevoegd*, rijst een materieel probleem dat verband houdt met de *onafhankelijkheids* verkrijging van de overzeese Rijksdelen. Het probleem heeft twee praktische aanknopingspunten en gaat over de vraag of nu reeds handelend moet worden opgetreden in Brussel om te garanderen dat Suriname en de Nederlandse Antillen ook na de verkrijging van hun onafhankelijkheid met de Gemeenschap geassocieerd zullen kunnen blijven. Bij de behandeling van het Toetredingsverdrag in de Staten-Generaal is door de toenmalige bewindslieden aan de in het Parlement aanwezige Surinaamse statenleden de toezegging gedaan dat Nederland erop zou toezien dat de associatieband met de EEG zou worden voortgezet ook na de verkrijging van onafhankelijkheid. (Eventueel zou Nederland zijn medewerking aan de vijfjaarlijkse verlenging van de Jaoende Conventie hiervan afhankelijk stellen.)

Bahama's, Grenada

Er zijn verschillende opsommingen van landen en gebieden die voor associatie met de EEG in aanmerking komen. In de eerste plaats is daar bijlage 4 bij het EEG-Verdrag die een opsomming bevat van de EEG-lid-staten afhankelijke landen. Sinds 1958 is het merendeel van de hier genoemde landen onafhankelijk geworden terwijl Suriname en de Nederlandse Antillen aan de lijst kunnen worden geacht later toegevoegd te zijn. De lijst is uitgebreid met een opsomming van overzeese gebiedsdelen van de toetredingslanden in artikel 24 van de Toetredingsakte.*)

Bij de onderhandelingen over de eerste Conventie van Jaoende in 1963 met de landen die inmiddels onafhankelijk waren geworden is een verklaring van intentie aangenomen, op Nederlands aandringen inhoudende dat een drieledig aanbod aan andere landen in Afrika werd gedaan die in dezelfde economische omstandigheden verkeren als de geassocieerden. Deze verklaring had vooral het oogmerk de landen die vroeger koloniën waren geweest van het Verenigd Koninkrijk de mogelijkheid tot associatie te bieden onder gelijke voorwaarden als voor de Jaoende geassocieerden golden (de Arusha en Lagos associaties waren hiervan het resultaat).

x) zie voetnoot op p.2.

Van:

Datum: 22 juni 1973.

Aan:

Onderwerp:

De intentieverklaring is niet beperkt tot een aantal met name genoemde landen zodat ook de nog resterende koloniën in Afrika voor associatie in aanmerking komen wanneer zij hun onafhankelijkheid verkrijgen^x) Tenslotte heeft Protocol 22 juncto bijlage VI bij het Toetredingsverdrag het drieledig aanbod uit de intentieverklaring van 1963 uitgebreid tot een aantal met name genoemde onafhankelijke Commonwealth-landen.

Vat men de bovenstaande situatie samen dan is het duidelijk dat de landen in Afrika op de een of andere wijze altijd aanspraak kunnen maken op een bijzondere band met de Gemeenschap terwijl zulks voor de landen in het Caraïbisch-gebied en de Pacific niet mogelijk is aangezien het associatie-aanbod steeds geldt vooral dan niet onafhankelijke landen die met name zijn vermeld. Bij verandering in de volkenrechtelijke status ontstaat voor die landen een juridisch vacuum. De angst voor dit vacuum is voor Suriname en de Nederlandse Antillen aanleiding geweest voor de eerder gemelde interventie in de Staten-Generaal bij gelegenheid van de behandeling van het Toetredingsverdrag hetgeen de toezeggingen van de vorige Regering ten gevolge heeft gehad. Eén en ander werd nog versterkt door de wetenschap dat sommige der EEG-partners weinig sympathie voor de associatie van de EEG met de Nederlandse Rijksdelen Overzee kunnen opbrengen gegeven de graad van ontwikkeling van deze landen.

Een fait-nouveau van betekenis in deze gehele constellatie is de uitlating van Minister Davies in de laatste raadszitting geweest waarin hij vroeg om een politieke verbintenis van de Raad om naar analogie en in de geest van de intentieverklaring van 1963 en van Protocol 22 het hierboven gemelde juridische vacuum terzake van het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan op te vullen. De Raad is Minister Davies in deze wens tegemoet gekomen waarna de Britse PV deze week de wens naar voren heeft gebracht dat de Bahama's en Grenada vanaf het moment waarop zij onafhankelijkheid verkrijgen normaal deel kunnen nemen aan de Jaende III-onderhandelingen.

^x) Rhodesië is een duidelijk probleem apart. Dit vraagstuk is opgelost door in artikel 24 van de Toetredingsakte een lijst met met name genoemde gebieden op te nemen. Rhodesië stond niet op deze lijst. Dit neemt niet weg dat Rhodesië eventueel onder werkingssfeer van de intentieverklaring van 1963 zou kunnen vallen, reden waarom bij de praktische toepassing van deze intentieverklaring vanzelfsprekend een politieke beoordelingsmarge moet worden voorbehouden.

Van:

Datum: 22 juni 1973.

Aan:

Onderwerp:

Mede gelet op het feit dat het hier gaat om gebieden die in dezelfde regio liggen en een vergelijkbare ontwikkelingsgraad hebben als de Nederlandse Rijksdelen Overzee is het duidelijk dat een en ander een bijzonder mooi precedent schept voor het geval Suriname en de Nederlandse Antillen ook hun onafhankelijkheid verkrijgen.

Men kan zich nu nog de vraag stellen of Nederland bij zijn instemming met de Britse verlangens uitdrukkelijk melding moet maken van Suriname en de Antillen. Het lijkt mij dat dit niet nodig is en het risico in zich draagt dat sommige EEG-lid-staten misschien huiverig zullen worden om met die exercitie in te stemmen terwijl een en ander nu moeiteloos wordt geregeld. Ik adviseer U derhalve om de Bahama's en Grenada stilzwijgend tot precedent te laten worden.

Carifta

Een mogelijk lastiger vraagstuk valt in de toekomst te verwachten wanneer bewaarheid wordt dat alle leden van de Carifta aan de Jaende III-onderhandelingen deel zullen gaan nemen. Carifta is samengesteld uit onafhankelijke landen die onder Protocol 22 vallen en afhankelijke landen die onder artikel 24 van de Toetredingsakte vallen. Aangezien tussen beide groepen leden weinig liefde en vertrouwen wordt verspeeld wensen de afhankelijke Carifta leden zelf aan de Jaende-onderhandelingen deel te nemen om aldus te voorkomen dat hun belangen op onvoldoende wijze zouden worden gediend. Een verzoek van de betrokken landen, al dan niet gepresenteerd als verzoek van Carifta, kan derhalve tegemoet worden gezien. Vanzelfsprekend is het van belang de Britse reactie op dit verzoek te kennen.

Vooralsnog sta ik niet zeer sympatiek tegenover het idee de Jaende-onderhandelingen te verzwaren met deelname van afhankelijke landen. Overigens is het duidelijk dat dit verzoek zijn weerslag zal hebben op Paramaribo en Willemstad. Ik moge erop wijzen dat in de praktijk weinig problemen hoeven te rijzen. De Rijksdelen Overzee worden immers nauw bij de voorbereiding van het Nederlandse standpunt betrokken, terwijl hun eigen vertegenwoordigers in Brussel aanwezig zijn en op actieve wijze zijn betrokken bij het naar voren brengen van onze standpunten. Het is duidelijk dat veel afhangt van het tijdstip waarop een dergelijk verzoek ons zou bereiken en de stand van zaken op dat moment van de besprekingen in de Koninkrijks-Commissie. In afwachting daarvan zie ik evenwel geen redenen om een dergelijke ontwikkeling te ondersteunen.

du